

UZASADNIENIE

W związku z podjęciem przez Radę Ministrów na podstawie art.136 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych(Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 62) oraz art. 90u ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198 i 2203) uchwały nr 81/2017 Rady Ministrów z dnia 24 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Niepodległa” na lata 2017-2021 konieczne jest wydanie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków, form i trybu wspierania przedsięwzięć w zakresie edukacji patriotycznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży, realizowanych w 2018 r. w ramach Priorytetu 1B.2 programu wieloletniego „Niepodległa”, które ma umożliwić wdrożenie oraz wykonanie zadań przewidzianych w ramach Priorytetu 1B.2 „Godność, Wolność, Niepodległość” programu „Niepodległa”.

Celem projektowanego rozporządzenia jest wsparcie szkół i placówek w podejmowaniu przedsięwzięć w zakresie edukacji patriotycznej i obywatelskiej dzieci i młodzieży w roku setnej rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę oraz działań służących rozwijaniu szacunku do tradycji i dorobku narodowego, a także kształtowaniu poczucia silnej więzi emocjonalnej, społecznej i kulturowej z własnym narodem, z jego historią i wartościami. Setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości stanie się niepowtarzalną okazją do podsumowania i zbudowania wspólnej, międzypokoleniowej narracji o dokonaniach Rzeczypospolitej, szczególnie w zakresie nieustannego dążenia do wolności, godności i solidarności. Realizowane przez szkoły i placówki autorskie projekty obchodów setnej rocznicy polskiej niepodległości, staną się również szansą na odkrywanie na nowo miejsc pamięci narodowej, osób - twórców wolności, ale także zapomnianych obiektów czy lokalnych bohaterów.

Projektowane rozporządzenie (§ 2) zakłada, że jednym z podstawowym narzędzi umożliwiającym osiągnięcie celów Priorytetu 1B.2 programu „Niepodległa” będzie udzielenie wsparcia finansowego ze środków budżetu państwa organom prowadzącym szkoły i placówki, które umożliwi realizację zadania obejmującego przygotowanie i przeprowadzenie działań związanych z obchodami setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, uwzględniającego organizację:

- 1) wystawy pamiątek związanych z odzyskaniem i budową przez Polskę niepodległości, przygotowanej przez uczniów lub wychowanków;
- 2) wycieczki związanej tematycznie z wydarzeniami historycznymi, postaciami oraz polskimi osiągnięciami z okresu II Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozporządzenie umożliwia również sfinansowanie (w ramach udzielonego wsparcia finansowego) innych niż wyżej wymienione dodatkowych działań w zakresie edukacji patriotycznej i obywatelskiej związanych z obchodami setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Realizacja zadania w rozszerzonej formule pozwoli na rozwój aktywności twórczej i kreatywności uczniów i wychowanków; oprócz pogłębienia wiedzy na temat historii małej i wielkiej ojczyzny, przyczyni się do budowania wspólnoty międzypokoleniowej oraz dostarczy pozytywnych przeżyć i emocji, które będą stanowiły podstawę do budowania świadomej postawy patriotycznej i obywatelskiej.

Wsparcie finansowe z budżetu państwa będzie udzielane w formie dotacji dla organów prowadzących (będących jednostkami samorządu terytorialnego, osobami prawnymi innymi niż jednostki samorządu terytorialnego i osobami fizycznymi) publiczne i niepubliczne szkoły dla dzieci i młodzieży: szkoły podstawowe, dotychczasowe gimnazja, szkoły ponadpodstawowe, szkoły ponadgimnazjalne oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej i ponadpodstawowej, a także placówki: młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, o których mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203), zwane dalej łącznie „szkołami”.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wysokość dotacji celowej z budżetu państwa nie może być wyższa niż 80% kosztów realizacji zadania, w związku z tym w § 3 ust. 2 projektowanego rozporządzenia określono konieczną (procentowo) strukturę wspierania zadania wkładem własnym organu prowadzącego. Warunkiem udzielenia dotacji organom prowadzącym jest zapewnienie przez organ prowadzący finansowego wkładu własnego w wysokości co najmniej 20% całkowitej kwoty niezbędnej do realizacji zadania. Takie uregulowanie przyczyni się do większego zaangażowania organu prowadzącego i współuczestnictwa w realizacji przedsięwzięcia oraz spowoduje zwiększenie jego wartości finansowej.

Procedura ubiegania się o udzielenie wsparcia finansowego jest trzystopniowa i została uregulowana w § 4-10 projektowanego rozporządzenia. Zgodnie ze wskazanymi przepisami szkoły przygotowują wnioski o udzielenie wsparcia finansowego, które będą weryfikowane

przez organ prowadzący szkołę. W wyniku weryfikacji organ prowadzący sporządza jeden łączny wniosek o udzielenie wsparcia finansowego na realizację zadania w szkołach prowadzonych przez ten organ, zawierający m. in. wykaz szkół rekomendowanych do udzielenia wsparcia finansowego oraz łączną wnioskowaną kwotę wsparcia finansowego na realizację zadania w tych szkołach, a następnie składa ten wniosek do właściwego wojewody. Wnioski organów prowadzących są oceniane pod względem formalnym i merytorycznym przez zespoły powołane przez wojewodów. Wojewodowie, po dokonaniu oceny, przekazują ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania protokół z oceny, zawierający m.in. wykaz szkół rekomendowanych do udzielenia wsparcia finansowego. Zespół powołany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dokonuje ostatecznej oceny merytorycznej wniosków i przedstawia temu ministrowi wykaz szkół, które w wyniku oceny uzyskały najwyższą liczbę punktów. Na podstawie tej oceny minister właściwy do spraw oświaty i wychowania podejmuje decyzję o udzieleniu poszczególnym szkołom wsparcia finansowego na realizację zadania.

W § 4 i § 5 projektowanego rozporządzenia zostały określone terminy składania wniosków oraz zakres informacji, jakie zawierają wnioski szkoły i wnioski organu prowadzącego o udzielenie wsparcia finansowego, a także zróżnicowana wysokość wsparcia finansowego, które może być udzielone szkole – od 3 000 zł do 10 000 zł oraz organowi prowadzącemu – od 3 000 zł do 50 000 zł. Zakres ustalonego wsparcia finansowego uwzględnia różne wartości projektów obchodów setnej rocznicy polskiej niepodległości wynikające z wielkości szkół oraz planowanych przedsięwzięć. Zakłada się, że w powyższym zakresie wnioskowanych kwot wsparcia finansowego liczba szkół, które otrzymają wsparcie finansowe może wynieść od 200 do blisko 700. Określenie górnej granicy kwoty wsparcia finansowego, o jakie może ubiegać się organ prowadzący, ma na celu umożliwienie udziału w realizacji Priorytetu 1B.2 programu „Niepodległa” większej liczbie organów prowadzących.

Wnioski szkół, oprócz standardowo wymaganych elementów, zawierają także m.in. informację o doświadczeniu i osiągnięciach szkoły w zakresie edukacji historycznej, patriotycznej i obywatelskiej oraz informację o zakresie współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym, co podczas ich oceny pozwoli na premiowanie szkół kultywujących tradycje narodowe i aktywnie włączających się w życie społeczności lokalnej. Natomiast wymaganie dotyczące zobowiązania organu prowadzącego do promocji zadania rozszerzy jego zasięg oddziaływania, pozwoli na udział szerokiej grupie odbiorców ze środowiska szkolnego oraz

umożliwi zaangażowanie lokalnie działających podmiotów, w tym organizacji pozarządowych, instytucji i mieszkańców, integrując wspólnotę wokół obchodów rocznicowych oraz wzmocnienia idei małych ojczyzn.

Rozporządzenie określa także sposób i tryb oceny wniosków o udzielenie wsparcia finansowego wskazując szczególne kryteria, które są brane pod uwagę na każdym etapie oceny. Organ prowadzący weryfikuje złożone wnioski szkół pod względem zgodności z zakresem zadania przewidzianego w ramach Priorytetu 1B.2 programu „Niepodległa” oraz kompletności i prawidłowości danych zawartych we wnioskach. Oznacza to, że szkoły w swoich działaniach powinny realizować cele związane z edukacją patriotyczną i obywatelską dzieci i młodzieży uwzględniające co najmniej organizację wystawy pamiątek związanych z odzyskaniem i budową przez Polskę niepodległości oraz wycieczki związanej tematycznie z wydarzeniami historycznymi, postaciami oraz polskimi osiągnięciami z okresu II Rzeczypospolitej Polskiej, która może obejmować np. poznawanie miejsc pamięci narodowej.

Wnioski organów prowadzących o udzielenie wsparcia finansowego ocenia pod względem formalnym i merytorycznym zespół powołany przez wojewodę. Ocena wniosku jest dwuetapowa. Ocenie merytorycznej nie będą podlegały wnioski, które nie spełniają wymagań formalnych. Kryteria oceny merytorycznej uwzględniają zgodność działań z zakresem zadania, ich rzeczowość i spójność, a także dobór sposobu realizacji działań do potrzeb odbiorców (np. różnorodność metod i form realizacji), a także stopień upowszechniania działań wśród odbiorców. Ocena merytoryczna wniosku wyrażona jest sumą punktów przyznanych przy każdym z kryteriów. Z przeprowadzonej oceny wniosków zespół sporządza protokół i przedkłada go wojewodzie do akceptacji. Wojewoda przekazuje do dalszej oceny ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania rekomendowane wnioski szkół, które w wyniku oceny merytorycznej uzyskały co najmniej 20 punktów z 25 możliwych do uzyskania.

Ostatecznej oceny merytorycznej wniosków dokonuje zespół powołany przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w oparciu o kryteria obejmujące: jakość koncepcji działań realizowanych w ramach zadania (rozumianą jako wysoką wartość merytoryczną projektu obchodów, jego różnorodne formy i sposób oddziaływania na środowisko lokalne), doświadczenie i osiągnięcia szkół w zakresie edukacji historycznej, patriotycznej lub obywatelskiej, szczegółowość i przejrzystość kalkulacji kosztów, zaangażowanie i szeroki udział środowiska szkolnego i lokalnego. Kryteria służą wyborowi

najlepszych propozycji spośród złożonych wniosków, których realizacja przyczyni się do zwiększenia w świadomości społecznej, w szczególności wśród uczniów i wychowanków oraz środowiska, w którym będą realizowane działania, znaczenia wydarzenia, jakim było odzyskanie niepodległości przez Polskę. Zespół rekomenduje ministrowi do udzielenia wsparcia te wnioski szkół, które w wyniku oceny otrzymały co najmniej 35 punktów z 40 możliwych do uzyskania. Zespół może także rekomendować ministrowi zmniejszenie wnioskowanej przez szkołę kwoty wsparcia finansowego jednocześnie wskazując i uzasadniając koszt, który nie może podlegać sfinansowaniu ze środków budżetu państwa. To rozwiązanie ma zagwarantować, że jedynie wydatki niezbędne do realizacji zadania będą uznawane za koszty kwalifikowane.

W pracach zespołu, na zaproszenie ministra, mogą brać udział z głosem doradczym m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, reprezentanci Rady Dzieci i Młodzieży Rzeczypospolitej Polskiej przy Ministrze Edukacji Narodowej, eksperci w zakresie edukacji historycznej, patriotycznej lub obywatelskiej. Udział ww. osób, ich wiedza historyczna lub doświadczenie w zakresie edukacji ułatwią członkom zespołu dokonanie oceny merytorycznej złożonych wniosków.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, na podstawie oceny wniosków i wykazu szkół rekomendowanych przez zespół, podejmuje decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego i wskazuje szkoły, którym zostanie udzielone wsparcie finansowe oraz kwotę tego wsparcia.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania przekazuje organom prowadzącym szkoły, na podstawie umowy zawartej z organem prowadzącym szkołę (której elementy określają przepisy art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), środki budżetu państwa jako wsparcie finansowe na realizację zadania.

W § 12 i § 13 rozporządzenia określono sposób monitorowania i oceny realizacji zadania. Biorąc pod uwagę obowiązki i terminy w zakresie sprawozdawczości określone w programie „Niepodległa”, przewidziano, że na podstawie analizy i oceny sprawozdań nadesłanych przez organy prowadzące szkoły do dnia 20 grudnia 2018 r. minister właściwy do spraw oświaty i wychowania do dnia 1 lutego 2019 r. przedłoży ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego sprawozdanie z realizacji zadania na terenie kraju. Ponadto, dla celów monitorowania wykonania zadania, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania został uprawniony do żądania od szkół i organów prowadzących informacji na temat bieżącego stanu realizacji zadania. Wszystkie podmioty biorące udział w

realizacji zadania (szkoły, organy prowadzące szkoły i wojewodowie) zostały także obowiązane do udziału w badaniach ewaluacyjnych.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Taki termin wejścia w życie jest uzasadniony koniecznością zapewnienia szkołom i organom prowadzącym szkoły odpowiedniego czasu na jak najlepsze zaplanowanie i przygotowanie działań związanych z organizacją obchodów odzyskania niepodległości w listopadzie 2018 r. oraz realizacji tych działań w terminie. Odpowiednio wczesne podjęcie tych działań pozwoli osiągnąć cele Priorytetu 1B.2 programu „Niepodległa”, którym ma służyć projektowane rozporządzenie. Zaproponowane w zakresie daty wejścia w życie rozporządzenia rozwiązanie nie narusza zasad demokratycznego państwa prawnego oraz jest podyktowane ważnym interesem publicznym.

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006 i 1204).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega notyfikacji w rozumieniu tego rozporządzenia.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.